

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук,
старшого викладача кафедри педагогіки та андрагогіки
Комунального закладу «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради

Запорожцевої Юлії Сергіївни

на дисертацію Дрозд Тетяни Михайлівни

«Розвиток комунікативної компетентності вчителів філологічних
спеціальностей у системі післядипломної освіти»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти. При обґрунтуванні її актуальності Тетяною Михайлівною дотримано технологію проблемного аналізу, зокрема: зафіксовано відсутність теоретичних засад розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти; наведено докази щодо необхідності постановки та важливості розв'язання існуючої проблеми. Мету дослідження і завдання, що її конкретизують, сформульовано гранично точно в смисловому відношенні. Використані Тетяною Михайлівною форми організації наукового пізнання адекватні суті предмета пошуку та меті дослідження. Предмет дослідження органічно поєднується з проблемою пізнання, є актуальним, новаторським і доступним для вивчення.

Дослідницею забезпечено цілісність педагогічного дослідження. Сформована емпірична база ефективно використана дисертантом у процесі вирішення визначених завдань. Застосування комплексу наукових підходів, які стали надійним засобом збирання й оброблення інформації, забезпечили дисертантці можливість ефективного використання моделі розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти на всіх етапах педагогічного експерименту.

Два рівні *новизни*: «вперше теоретично обґрунтовано ...», «набули подальшого розвитку...» відображають якісно нову інформацію про

досліджуваний об'єкт і засвідчують, що дослідницею кваліфіковано розв'язано поставлені завдання, осмислено та підготовлено вичерпну інформацію про можливість практичного використання теоретичного доробку.

Наукове дисертаційне дослідження викладено у вступі, трьох розділах, висновках до кожного з них і загальних висновках.

У *вступі* виконаної роботи представлено методологічні характеристики та відображено апробацію й упровадження її результатів.

У *першому* розділі «Теоретичні основи розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти» проаналізовано наукові підходи та принципи до розвитку комунікативної компетентності зазначеної категорії вчителів у системі післядипломної освіти; здійснено контент-аналіз базових понять дослідження, вказано на їх взаємозумовленість та уточнено їх сутнісні ознаки; відображено взаємозв'язок структурних компонентів з основними змістовими складовими комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей.

Аналіз літературних джерел і результатів наукових пошуків дав можливість дисертантці кваліфіковано використати форми організації наукового пізнання та визначити шляхи вирішення намічених завдань.

У *другому розділі* «Модель та організаційно-педагогічні умови розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти» розглянуто концептуальні засади, зміст і технології розвитку комунікативної компетентності вище зазначеної категорії вчителів; представлено структурні елементи науково обґрунтованої моделі; визначено та детально описано організаційно-педагогічні умови розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти. Це дало можливість дисертантці розширити наявні знання про досліджуваний об'єкт, отримати якісно нові та висвітлити проміжні результати формувального експерименту, зокрема, результати упровадження означеної моделі у навчальний процес курсового та

міжкурсового періодів, що сприяло вибору ефективних форм, методів і засобів організації процесу навчання вчителів філологічних спеціальностей та змісту освіти. Також, дисертантом визначено й охарактеризовано критерії, показники та рівні розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти.

До переваг цього дослідження можна віднести визначення основних організаційно - педагогічних умов ефективного розвитку педагогів, які не викликають заперечень і їх слід вважати не тільки правильними, але й такими, що відрізняються науковою новизною та цінністю.

У *третьому розділі* «Експериментальна перевірка ефективності моделі розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей» здійснено опис педагогічного експерименту; дано оцінку щодо достовірності отриманих результатів (характеристик і параметрів) та повноти вирішення поставлених задач; визначено, якою мірою результати експериментальних досліджень співвідносяться з теоретичними.

Вагомим здобутком дослідниці є укладений нею спецкурс «Розвиток мовленнєво-комунікативної компетентності педагога в ІППО» (на прикладі української мови) та розроблений тренінг «Мистецтво педагогічної комунікації», які поряд із дотриманням визначених умов, забезпечують ефективне навчання педагогів у системі післядипломної освіти та орієнтують на розвиток і саморозвиток вчителів філологічних спеціальностей у міжкурсовий період.

Висновки представлено у формі теоретичних положень. Вони відображають достовірні знання, співвіднесені з рівнем опрацювання досліджуваної проблеми, і вміщують оцінку результатів дослідження, які висвітлено дисертантом у фахових і наукових виданнях.

Виконане дослідження має вагоме *прикладне значення*. Отримані результати відкривають нові аспекти досліджуваної проблеми і можуть використовуватися на заняттях у післядипломній освіті, при розробленні підручників, навчально-методичних посібників і дидактичних матеріалів.

Вірогідність результатів дослідження забезпечено методологічною обґрунтованістю його вихідних положень; результатами аналізу значного обсягу наукових джерел; застосуванням методів, адекватних предмету, меті та завданням дослідження; якісним і кількісним аналізом експериментальних даних; позитивними даними щодо їх упровадження в практику діяльності вчителів філологічних спеціальностей.

Зміст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертації.

Високо оцінюючи дисертаційне дослідження Дрозд Тетяни Михайлівни в цілому, вважаємо за необхідне висловити такі *зауваження та побажання*:

1. Аналіз феноменів «компетентність» і «компетенція», здійснений у першому параграфі першого розділу дисертації, є, як нам здається, надмірно деталізований з огляду на вже існуючу інформацію з тлумачення й вивчення цих понять.

2. У контексті дослідження «Розвиток комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти», діяльність системи післядипломної освіти також мала б бути об'єктом ґрунтовного теоретичного аналізу, що суттєво підсилило б Ій розділ дисертаційного дослідження (аналіз діяльності означеної системи лише частково висвітлено у змісті дисертації).

3. Параграф 1.1 вміщує три важливі змістові сюжети дисертації: 1) *контент* аналіз деяких основних понять досліджуваної проблеми, 2) *основні змістові складові* комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей та 3) *структуру* комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей. На наше переконання, *другу й третю* (або лише *третю*) змістову сюжету варто було б перенести у ІІ розділ дисертації для підсилення теоретичної складової дослідження.

4. На сторінці 137 параграфу. 3.1 достатньо стисло представлено схему організації експериментального дослідження. На нашу думку, доречним було б розширити зміст даної таблиці, додавши графи «методи дослідження» та

«описано у параграфі». Таким чином за рахунок наповнення змісту таблиці скорочується надмірний опис самої програми.

Етапи	Зміст	Методи дослідження	Описано у параграфі

У контексті заявленого вважаємо за доцільне наголосити на тому, що ці зауваження і побажання не знижують загальної позитивної оцінки дослідження, яке є результатом успішного здійснення дисертанткою цілісного наукового аналізу проблеми розвитку комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти та раціонального поєднання результатів педагогічної теорії і практики.

Отже, все означене вище дозволяє стверджувати, що дисертація Дрозд Тетяни Михайлівни «Розвиток комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти» за актуальністю, змістом, обсягом, якістю оформлення, повнотою викладу та новизною основних результатів задовольняє вимогам Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти і науки України, що висуваються до кандидатських дисертацій, а його автор, досягнувши необхідного рівня наукової кваліфікації, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

Запорожцева Ю.С.,
к. пед. н., ст. викладач кафедри
педагогіки та андрагогіки
Комунальний заклад
«Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради

Юліана Запорожцева

Засвідчується. Запорожцева Ю.С.

